

Elhunyt dr. Csákány György

1920–2003

Ismét gyászol a magyar radiológusok közössége, hiszen távozott közülünk szakmánk egyik ismert és elismert személyisége, nagy öregje, Csákány György egyetemi tanár. Alig néhány hónapja még a 82. születésnapját köszöntő cikket olvashattuk e folyóirat lapjain, most pedig az a sokkal hálátlanabb feladat jutott e sorok íróinak, hogy végső búcsút vegyenek szeretett és tisztelt professzoruktól.

Kolozsvárott született 1920-ban. Orvosi oklevelét 1947-ben vehette kézhez Budapesten. Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének osztályvezetőjeként tevékenykedett 1945-től 1951-ig. Orvosi működését a János Kórházban kezdte, majd 1955-től 1958-ig az István Kórház Röntgenosztályán dolgozott Weilné dr. Lechner Zsuzsa főorvos munkatársaként, aki a magyar radiológia történetének egyik legnagyobb, iskolateremtő alakja, Bársony Tivadar tanítványa volt. Áttételesen tehát Csákány professzor is a Bársony-féle iskola legjobb hagyományait követte és adta át később tanítványaiknak. Közel húsz éven át, 1958-tól 1977-ig vezette az Országos Kardiológiai Intézet röntgenosztályát, s emellett 1972-től 1976-ig az Országos Sugárfizikai Intézet (ORSI) igazgatóhelyettese volt, majd később főigazgatója lett. Erdélyi Mihály professzor nyugdíjazását követően, 1978-ban került az akkori Orvostovábbképző Intézet, majd Orvostovábbképző Egyetem Radiológiai Tanszékének, illetve Radiológiai Klinikájának élére. Klinikaigazgatói és ORSI-főigazgatói munkáját töretlen aktivitással és lelkesedéssel végezte egészen 1989-ig, nyugállományba vonulásáig.

A felsorolt száraz életrajzi adatok egy munkában eltöltött, a hazai radiológia szempontjából hasznos és eredményes életpálya állomásai.

Az Országos Kardiológiai Intézet főorvosaként úttörő munkát végzett a keringési radiológia korszerű módszereinek meghonosításában. Tudomá-

nyos munkájában kiemelkedő jelentőségűek a tüdőkeringés röntgenvizsgálatában elért eredményei, amelyeket *A kisvérkör röntgenvizsgálata* című, 1963-ban megjelent monográfiájában foglalt össze mindmáig érvényes módon. Hosszú éveken át a szakorvosképzés alpművének számított a Forrai professzorral közösen szerkesztett tankönyve. Az 1977-ben megjelent első kiadás címe (*Klinikai röntgendiagnosztika*) is jelzi meggyőződését és radiológusi hitvallását, amit a mű bevezetőjében így foglal össze: „A címmel legfőbb törekvésünket kívántuk hangsúlyozni, azt, hogy a röntgentüneteket a klinikai képbe illesztve, azzal összhangban tárgyaljuk.” Az 1984-ben megjelent második kiadás (*Radiológiai diagnosztika*) szerzőgárdája zömmel az Orvostovábbképző Intézet klinikáinak és tanszékeinek munkatársai közül került ki. Ez a mű a képalkotó diagnosztika forradalmi fejlődésének időszakában született, amint arra a szerkesztő is utal az előszóban: „A röntgendiagnosztika, helyesebben a radiológiai diagnosztika is – más egyebek közt – átmenei korszakát éli, s ezt tükrözi ez a tankönyv is, amely a hagyományos ismeretanyagon kívül már következetesen utal a legújabb és a gyakorlatban már bevált lehetőségekre is (komparatív ikonográfia).” Bizonyára ez a magyarázata, hogy a könyv napjainkban is haszonnal forgatható, érdekes olvasmány.

Az említett munkák elsősorban a szakorvosképzést szolgálták, amelyet a radiológusok posztgraduális képzésével együtt Csákány professzor szívügyének tekintett. Az általa vezetett klinika egyik legfontosabb feladata volt a kötelező konzultációk szervezése, ellenőrzése, a szakorvosjelöltek számára tanfolyamok rendezése és magának a szakvizsgának a lebonyolítása. A továbbképzés érdekében szervezett színvonalas tanfolyamokon négy-öt év alatt mintegy 650-700 radiológus vett részt. Ezen túlmenően intézete évi öt-hat speciális tanfolyam,

tovább konferenciák és szemináriumok rendezésével oroszánrészt vállalt a radiológusok posztgraduális oktatásában. Ugyanakkor Csákány professzor nagy súlyt fektetett az elméleti oktatás decentralizálására. Ennek érdekében szervezte és irányította a nagy sikerű, 1975-ben bevezetett és napjainkban is bizonyos nosztalgiával emlegetett területi radiológus-továbbképzést (TRT).

Abban az időben még élt a hagyomány, amely szerint az Orvostovábbképző Egyetem Radiológiai Klinikájának igazgatója egyben az ORSI főigazgatója is. Ez a szoros együttműködés mindkét intézmény feladatainak végrehajtásában hasznosnak bizonyult, és a klinikai háttér kitűnő bázis volt számára az országos munka megszervezésére is. Munkássága e területének jelentőségét kitűnően foglalja össze dr. Fonet Béla a már említett születésnap-i köszöntőben: „Személyes jelenlétével segítette a megyei kórházakban a radiológusokat, nagy értékű műszerek beszerzését, szervezettséget, érdekvédelmet biztosított, létrehozta a szakmai kollégiumot mint tanácsadó testületet. Összefogta a szakfelügyelő főorvosok munkáját, hatékonyan támogatva azt. A szakma legfontosabb kérdéseit, híreit, valamint az ORSI munkáját, állásfoglalásait, módszertani leveleit, modernizáló törekvéseit a *Radiológiai Közleményekben* jelentette meg, amely évente négy alkalommal jutott el az olvasókhoz. Főszerkesztői működésének ideje alatt a radiológiai adminisztráció szervezettsége, a statisztikai adatok jól értékelhetőek voltak; ma is így kellene működnie. Módszertani leveleivel, a területi radiológus-továbbképzésekkel biztosította, hogy azokhoz is eljussanak a megfelelő szakmai állásfoglalások, a továbbképzés, akik nem az egyetemi központokban dolgoznak. Az a vezetés, szervezettség, amelyet ezeken a területeken kialakított és fenntartott, példamutató volt, és az ma is.”

Csákány György professzor munkásságának fentiekben vázolt részleteit, tudományos, oktatói és szervezői tevékenységét a hazai radiológusok közössége jól ismerhette. Mit nyújtott közvetlen munkatársainak, miért szerettünk dolgozni irányítása alatt?

Igazgatása alatt az Orvostovábbképző Egyetem Radiológiai Klinikája az ország egyik technikailag legjobban felszerelt intézete lett. Korszerű képerősítők és célzott felvételi kamerák, modern mammográfias berendezés beszerzése és a sötétkamrák teljes automatizálása valósult meg rövid idő alatt. Bevezetésre került az ultrahang-diagnosztika és az országban elsők között indultak el a CT-vizsgálatok. To-

vább fejlődött az izotópdiaagnosztika, és megkezdődött a katéterterápia széles körű alkalmazása.

A diagnosztika valamennyi területén otthonosan mozgó munkatársait igyekezett egy-egy szakterület speciális szakemberévé nevelni. Ehhez többnyire jelentős segítséget kapott az egyetem egyéb klinikáinak vezetőitől, akikkel általában igen jó szakmai kapcsolatot ápolt, és akik megértették, hogy egy specializálódó radiológus nagyságrendekkel képes javítani a diagnosztikus munkát.

Legtehetségesebb munkatársait, a közvetlen szakmai feladatokon túl, igyekezett bevonni a radiológia országos szervezési feladataiba, az oktatás- és tudománypolitika munkájába. Kiváló vezetői adottságait számos közvetlen munkatársa tanulhatta el tőle és kamatoztatja ma is.

Klinikáján, ahol igen sok beteget kellett ellátni, fegyelmet tartott, ugyanakkor jó hangulatot, szinte családias körülményeket teremtett. Munkatársai előmenetelét segítette, a szakmai és tudományos fejlődéshez minden támogatást megadott. Ennek eredményeként kezdeményezése és irányítása alatt védtek meg kandidátusi értekezésüket: Berentey Ernő, ifj. Erdélyi Mihály, Bertényi Anna, Bartha László, Csobály Sándor, Szebeni Ágnes, Szilvási István, Bor Katalin, Bohár László, Gönczi Judit és Bohák Ágnes. Olyan klinikát hagyott örökül utódainak, amelyben az ott dolgozó radiológusok több mint fele rendelkezett tudományos fokozattal!

Csákány professzor szerencsésnek mondhatta magát, mert egy teljes és sikeres életművet hátrahagyva vonult nyugállományba, és több mint egy évtizeden át még élvezhette nyugdíjas éveit. Ez idő alatt is rendszeresen eljárta a különböző szakmai rendezvényekre, érdeklődött az új iránt, és mindig érdemes volt odafigyelni véleményére.

Munkásságát az évek során számos kitüntetéssel ismerték el. A Magyar Radiológusok Társasága életműve előtt tisztelgett, amikor 1994-ben tiszteletbeli tagjává választotta.

Hiányát, a radiológusszakma nagy veszteségét szinte attól a pillanattól érezhettük, amikor befejezte klinikaigazgatói tevékenységét. Ez a hiány az évek múlásával egyre nyilvánvalóbb lett, főleg azok előtt, akik még együtt dolgozhattak vele, akár közvetlen munkatársaként, akár a magyar radiológia valamelyik országos szintű testületében. Ez a hiány immár véglegessé vált.

Professzor Úr, nyugodjék békében!

Tanítványai és munkatársai